

BeeHive

השיח ברשתות החברתיות במזה"ת

עורכים: ד"ר הראל חורב, סמדר שאול

כרך 7 גיליון 6, יוני 2019

תוכן העניינים

- 3 "הנשיא השהיד": מותו של מוחמד מורסי בראי הרשתות החברתיות
- 6 דאע"ש וחלום הח'ליפות

דבר העורכים

הדסק לחקר רשתות ע"ש דורון הלפרן שמח להגיש לכם את גיליון יוני של ביהייב. בראשית הגיליון נעסוק בשיח הסוער שהתפתח ברשתות החברתיות במצרים בעקבות מותו המפתיע של הנשיא לשעבר מוחמד מורסי המשקף חוסר אמון כלפי גרסת המשטר באשר לנסיבות המוות; ונסיים בשינויים המבניים שעובר ארגון דאע"ש בעקבות המעבר מצורה מעיין-מדינתית למבנה ארגוני מבוזר תלוי הקשר מקומי ובמשמעויות הנלוות לכך.

קריאה מהנה!

"הנשיא השהיד": מותו של מוחמד מורסי בראי הרשתות החברתיות

ד"ר מיכאל ברק

ב-17 ביוני מת במפתיע נשיאה המודח של מצרים, מוחמד מורסי, במהלך דיון משפטי שהתנהל נגדו בבית דין בקהיר. מורסי שעלה לשלטון כנציג האחים המוסלמים (אח"מ) בשנת 2012 בבחירות דמוקרטיות, הודח כעבור שנה בהפיכה צבאית בידי עבד אל-פתאח אל-סיסי שכיהן אז כשר ההגנה. לאחר הדחתו, הושלך מורסי לכלא ומאז 2013 התנהל נגדו משפט מתוקשר בו הואשם בריגול למען קטר ובהרג מפגינים. מותו של מורסי חולל סערה של ממש ברשתות החברתיות וגרר האשמות כלפי המשטר המצרי ברציחתו לכאורה לצד חשש שהביעו גולשים אסלאמיסטים ואנשי שמאל מצרים מכך שמדיניות חיסול זו של מתנגדי המשטר ודיכוי חופש הביטוי עשויים להימשך. נראה כי גורמי אופוזיציה רואים במות מורסי אירוע מכונן המבטא החרפה ביחסים עם המשטר המצרי, שאותו הם מזהים כשעת כושר להגברת מסע הדה-לגיטימציה שהם מנהלים נגד המשטר.

"הנשיא השהיד (1951-2019)", מתוך הטוויטר

של אחיו של מורסי, עבדאללה מורסי

תיוגים רבים הושקו לזכרו של מורסי ובהם "הנשיא השהיד", "אל-סיסי רצח את מורסי", " מורסי מת", "מוחמד מורסי בחסות אללה" ועוד.¹ גולשים רבים החליפו את תמונות הפרופיל שלהם לתמונתו של מורסי לאות סולידאריות, ורבים ספדו לו תוך שהדגישו כי מדובר בנשיא היחיד בתולדות מצרים שנבחר באופן דמוקרטי.² תנועת חמאס ספדה אף היא למורסי בדברים שכתב מוסא אבו מרזוק, חבר בזרוע הפוליטית שלה, שהודה למורסי על עמידתו לצד חמאס במהלך מבצע "עמוד ענן" (2012) ותמיכתו בפלסטינים ובסוגיית ירושלים.³ כמו כן הופצו ברשתות סרטונים ותמונות של תפילות המוניות שנערכו לזכר מורסי במקומות

שונים בעולם כמו טורקיה, צרפת, יפן וגם ישראל,⁴ קרוב לוודאי בעקבות קריאה מטעם דוברות האחים המוסלמים ברשתות לשאת תפילה לזכרו של מורסי מול שגרירויות מצרים ברחבי העולם.⁵

גולשים רבים מחו על האופן החשאי בו נקבר מורסי, שהלווייתו התקיימה באישון לילה בהשתתפות בני משפחתו הקרובים. למורת רוחם של הגולשים, הוא לא זכה להלוויה ממלכתית או לכל הפחות לטקס שיכבד את זכרו כנשיא לשעבר. יוסף חסיין, קומיקאי מצרי המתגורר בלונדון ומחזיק בחשבון טוויטר בעל מיליון עוקבים, הצביע על היחס המכבד שגילה המשטר כלפי חוסני מבארכ כנשיא מצרים לשעבר בעת הדיונים לידי ביטוי באופן שבו הקפידה הרשות השופטת לכנות את מובארכ כנשיא מצרים לשעבר בעת הדיונים במשפטו בעוד שתואר זה הושמט ממורסי.⁶ הגולשים אף הלינו על כך שהתקשורת המצרית הצניעה את הידיעה אודות מות מורסי.⁷

איור הלקוח מטוויטר של המאירת הפלסטינית אומיה ג'וחא, עם הכיתוב: "הזנחה רפואית מכוונת בבתי הכלא המצריים לשם חיסול האופוזיציה"

לצד תחושות האבל, הביעו גולשים רבים מקרב האח"מ חוסר אמון בגרסת המשטר המצרי ולפיה מורסי מת כתוצאה מהתקף לב, והעלו תיאוריות קונספירציה באשר למעורבות המשטר בכך.⁸ כך לדוגמא, האשים עבדאללה מורסי, אחיו הצעיר של מוחמד מורסי, את המשטר ברצח אחיו.⁹ יאסר אל-זעאתרה,

פובליציסט פלסטיני תומך האח"מ, ציין כי תרחיש זה היה ידוע מראש: "מדובר בהתנקשות, לא היה זה מוות טבעי. ציפינו לכך שנים [...] ההזנחה [הרפואית] הולידה מוות איטי ככל הנראה."¹⁰ אחד הגולשים העלה לרשתות איור של המאירת הפלסטינית אומיה ג'וחא המתגוררת כיום בקטר, המזהירה כי זמנם של אנשי האופוזיציה בכלא המצרי קצוב בשל כוונת המשטר לחסלם באמצעות הזנחה רפואית מכוונת.¹¹

הגולשים הצביעו על דמיון בין רצח העיתונאי הסעודי ג'מאל חשוקגי באוקטובר אשתקד למותו של מורסי.¹² כך לדוגמא כתב המטיף המצרי הגולה מוחמד אל-צעיר: "סעודיה רצחה את ג'מאל חשוקגי בקונסוליה, בעוד אנשי הצבא של מצרים רצחו את מורסי בבית המשפט! האם התקשורת החופשית תעמוד לצדו כפי שעשתה בעבר [בהתייחס למותו של חשוקגי], תדרוש חקירה בינלאומית ותטיל על ועדה ניטרלית [...]".

לחשוף את הפשע?¹³ בשיח התערבו גם נציגי הממשל הטורקי, ובהם יאסין אטקאי, בכיר במפלגת הצדק והפיתוח הטורקית, שטען כי חשוקגי ומורסי נרצחו בהוראת מדינותיהם במקום לא ידוע וללא תיעוד הרצח במצלמות. גולשים מצרים וסעודים ביקרו את דברי אטקאי והדגישו שמדובר בצביעות שכן מפלגת השלטון בטורקיה מתאפיינת במדיניות דיכוי קשה כלפי האופוזיציה הטורקית.¹⁴ כמאל ח'טיב, סגן יו"ר הפלג הצפוני של התנועה האסלאמית בישראל, אף השווה את מותו של מורסי לרצח חסן אל-בנא, מייסד האח"מ. לדבריו, כפי שחוסל הראשון בידי ארגוני הביטחון של המלך פארוק ב-1948, כך חוסל השני בידי מנגנוני הביטחון של אל-סיסי, וכי שניהם לא זכו להלוויה מכובדת: "מה דומה אתמול להיום [?], פארוק היה משתף פעולה של האנגלים והרג את חסן אל-בנא, כיום אל-סיסי משתף פעולה עם ישראל וארה"ב, ורוצח את מורסי! מי ייתן וההתנקשות במוחמד מורסי תהיה הסוף של שלטון הבוגדים במצרים."¹⁵

תיאוריות הקונספירציה לא הצטמצמו לתומכי אח"מ, אלא הועלו גם מצד אנשי שמאל שראו במותו של מורסי סימן לבאות באשר להתנהלות המשטר כלפי מתנגדיו. "הסוציאליסטים המהפכניים", קבוצה אופוזיציונרית מצרית מהשמאל, הזהירה כי המשטר מבקש לבוא חשבון עם גורמי אופוזיציה, וכי מדיניות זו, שהחלה ברצח מורסי, עתידה להימשך בחיסולם של אלפי אסירים נוספים המתנגדים למשטר.¹⁶ יחד עם זאת בלטו קולות במחנה השמאל, דוגמת הסופר המצרי עלאא אל-אסואני, שלא זו בלבד שלא הצטערו על מות מורסי, אלא האשימו את האח"מ ואת משטרו של אל-סיסי כאחד בפשיזם, בפגיעה במתנגדיהם, וכאחראים להתדרדרותה של מצרים.¹⁷

היו שביקשו לנצל את מותו של מורסי כדי להתסיס את השטח במצרים, בין היתר גם בכדי להעלות אל תודעת הקהילה הבינלאומית את מדיניות הדיכוי כלפי האופוזיציה במצרים, אך ללא הועל. "תנועת הצעירים נגד ההפיכה", קבוצת אקטיביסטים הפועלת במרחב הרשתי ומזוהה עם האח"מ, קראה לתומכיה ולעם המצרי לצאת בהפגנות המוניות אל הכיכרות במצרים ולהפגין מול שגרירויות מצרים ברחבי העולם בגנות רצח מוחמד מורסי. לדבריה, "המהפכה לא נעלמה ולעולם לא תמות. דם הנשיא [מורסי] יישאר כשלהבת שתאחד את שורות [המהפכה]".¹⁸ קבוצת "הסוציאליסטים המהפכניים" קראה אף היא לכל הזרמים המתנגדים למשטרו של אל-סיסי לפעול להצלת אלפי העצורים העומדים בפני גורל דומה לזה של מורסי.¹⁹ אחד הגולשים הציע לקיים מחאה בזמן "גביע אפריקה לאומות 2019", טורניר כדורגל שאותו מארחת מצרים בין ה-21 ביוני ל-19 ביולי, באמצעות הפרחה בלונים שחורים מול מצלמות הרשתות הזרות והפלאפונים הניידים של באי הטורניר ועליהם כיתוב בצבע לבן "הירגע אינך לבדך" שנועד להעביר את המסר כי אזרחי מצרים אינם לבדם במאבק מול המשטר.²⁰ ואולם, בראיית חלק מהגולשים, מרי אזרחי בארצות ערב הינו דבר קשה לביצוע המצריך תכנון קפדני בשל המעקב הצמוד של אמצעי הביון.²¹

תומכי אל-סיסי הדפו את הביקורות. ח'אלד אל-כילאני, עיתונאי מצרי, האשים את האח"מ בספסור מותו של מורסי למטרת גריפת רווחים פוליטיים והדגיש כי מגמה זאת מלמדת על המשבר העמוק בו נמצאת התנועה.²² אחרים האשימו את מורסי באחריות לתחלואיה הנוכחיים של מצרים ושיבחו את נחישותו ומסירותו של אל-סיסי לקדם את מצרים מול האתגרים הקיימים.²³ היו גם שמתחו ביקורת על ארדואן, נשיא טורקיה, בשל קריאתו להעמיד לדין בינלאומי את אל-סיסי על רקע האשמתו במות מורסי, וכינוהו כלב נובח שאיננו נושך.²⁴

השיח הרשתי בקרב אנשי אופוזיציה חושף חשש כי מותו של מורסי מבשר על נכונות המשטר להחיל מדיניות חיסולים שתופנה נגד מנהיגי אופוזיציה בכירים בכלא, וכי יש לקדם קמפיין תודעתי במטרה להתמודד למול איום זה. כמו כן, ניכר כי גורמי האופוזיציה מבקשים לטפח את מותו של מורסי כסמל למותה של "מצרים החופשית" שהתאפיינה, בראייתם, בבחירות דמוקרטיות ובחופש ביטוי והפכה קורבן לדיכוי בידי המשטר המצרי, ולכן מוטלת על כתפי העם המצרי האחריות לבלום את הפיכתה של מצרים למדינה טוטליטארית. יחד עם זאת, האדישות למות מורסי ברחוב המצרי וחוסר ההיענות לקריאות ברשתות למרי אזרחי נגד המשטר עשויים להצביע על דעיכת כוח משיכתו של האסלאם הפוליטי במצרים והיחלשות בכוחם של האח"מ, כמו גם על ייאוש מאי היכולת להתבטא באופן חופשי מתוך הבנה כי ביקורת כלפי המשטר תגבה מחיר כבד.

דאע"ש וחלום הח'ליפות

ד"ר אריאל קוך

בסרטון וידאו שהופץ בסוף אפריל האחרון איים מנהיג דאע"ש אבו בכר אל-בגדאדי, בהופעה ראשונה שלו מאז יולי 2014, כי הארגון ימשיך להילחם ולהתפשט למחוזות נוספים.²⁵ כראיה לכך הצהיר אל-בגדאדי על קבלתם של ארגונים ממאלי ובורקינה-פאסו לחיק דאע"ש. במהלך הסרטון נראה אל בגדאדי מעיין בחוברות הנושאות כותרות של מחוזות ובהם "סומליה", "ח'וראסאן", "קווקאז", "תימן", "מערב אפריקה", "מרכז אפריקה" ו"טורקיה" (אף שלא ידוע על מחוז או קבוצה רשמית הפועלת במדינה זו),²⁶ שנראה כי נועד לתמוך באיומו. לא זו בלבד, בחודשים האחרונים התווספו לדאע"ש שלושה מחוזות נוספים הכוללים את "מרכז אפריקה", "פקיסטן" ו"הודו". אירועים אלה מתרחשים על רקע תבוסת דאע"ש בסוריה. בסוף מרץ האחרון איבד הארגון את תא השטח האחרון שעליו שלט במרחב זה, לאחר שבדצמבר 2017 איבד את אחיזתו בעיראק. התעמולה שנוקט דאע"ש ממחישה את מאמציו להוכיח כי קריסת הח'ליפות בסוריה ובעיראק

איננה מעידה על תבוסת הארגון שנוטר פעיל, דינמי, קטלני ובעל יכולת התפשטות המתבטאת בשלוחותיו המתפרסות ממערב אפריקה ועד לאינדונזיה.

מחוז "מרכז אפריקה" הוזכר לראשונה בהודעה שהופצה ב-18 באפריל השנה. בהודעה נטל דאע"ש אחריות על מתקפה שבוצעה נגד כוחות צבא קונגו, שהייתה הראשונה בסדרת מתקפות שנמשכו עד לסוף יוני. ב-4 ביוני נטל הארגון אחריות גם על מתקפה שבוצעה לראשונה על אדמת מוזמביק נגד כוחות הצבא המקומי.²⁷ בתמונות שהופצו בידי דאע"ש בטלגרם נראים אמצעי לחימה שנלקחו כשלל מלחמה לאחר המתקפה. התרחבות דאע"ש למרכז אפריקה מתרחשת במקביל למאמצי הארגון להתבסס במאלי ובמדינות נוספות במערב אפריקה כחלק מפעילות מחוז "מערב אפריקה".

תצלום הלקוח מתוך ערוץ הטלגרם של דאע"ש, נאשר ניוז 2, המתעד פעילי דאע"ש במרכז אפריקה

מחוז "מערב אפריקה" הוקם במרס 2015 עם העברת הנאמנות של ארגון בוקו חארם הניגרי מאל-קאעדה לדאע"ש.²⁸ התרחבות המחוז למאלי, בורקינה-פאסו וניז'ר התאפשרה בעקבות עריקת בכיר בארגון אל-מראבטון המזוהה עם אל-קאעדה במגרב האסלאמי, עדנאן אבו אל-וליד אל-צחראוי, ביחד עם מספר פעילים לדאע"ש. אף שהקבוצה נשבעה אמונים לאל-בגדאדי כבר במאי 2015, דאע"ש קיבל את נאמנותם רק באוקטובר 2016 ואשרר זאת בסרטון האחרון בהשתתפות אל בגדאדי, וזאת רק לאחר שהקבוצה הוכיחה יכולת מבצעית שהתבטאה בסדרת מתקפות שביצעה נגד יעדים שונים במאלי, בורקינה-פאסו וניז'ר החל מספטמבר 2017.²⁹

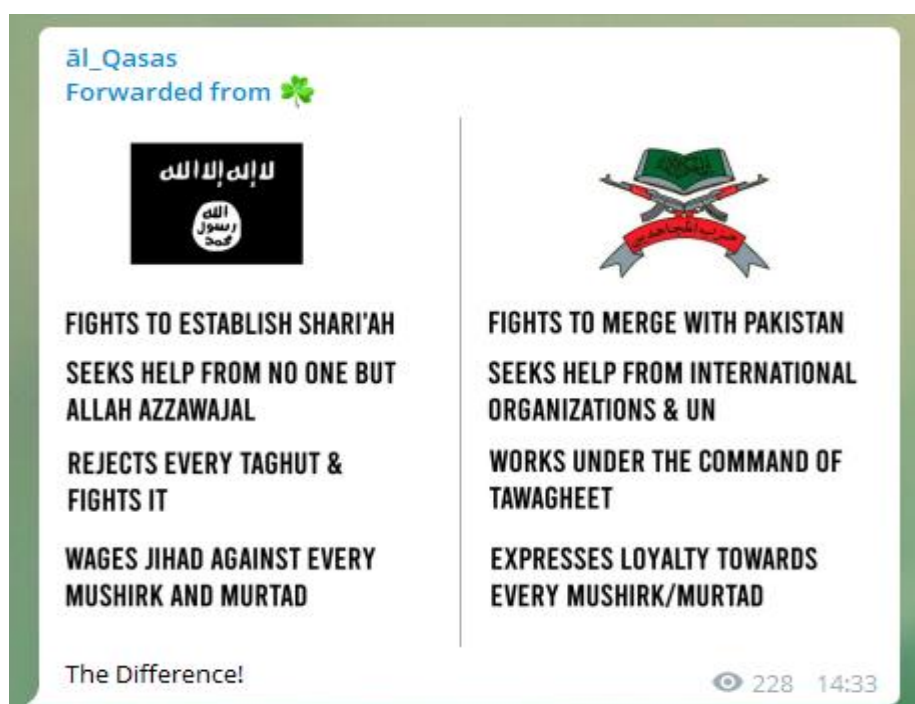
באשר ל"מחוז פקיסטן", הרי שעד חודש מאי האחרון פעל במרחב אפגניסטן, פקיסטן ואיראן "מחוז ח'וראסאן" שכולל עריקים מטאליבאן-אפגניסטן, מטאליבאן-פקיסטן ומארגוני טרור אחרים הפועלים במדינות אלו.³⁰ ב-15 במאי הוזכר לראשונה "מחוז פקיסטן" בהודעה שהפיץ דאע"ש בטלגרם ובה נטל אחריות לשתי מתקפות שהתרחשו יום קודם לכן (14 במאי) בעיר כוויתא שבמחוז בלוצ'יסטן שבפקיסטן נגד המשטרה הפקיסטנית ונגד תנועת הטאליבאן. הן המשטרה הפקיסטנית והן הטאליבאן כונו בהודעת דאע"ש מרתדון – תואר השמור למי שנוטש את אמונתו האסלאמית והופך, למעשה, לכופר על כל המשתמע מכך.

נוכחות דאע"ש במרחב אפגניסטן-פקיסטן מדירה שינה מעיני המודיעין האמריקאי החושש שלנוכח אובדן השטחים בסוריה ועיראק יעבור מרכז הכובד של הח'ליפות לאפגניסטן ויהפוך לשטח אימונים לקראת פיגועים במערב.³¹ התייחסות לנוכחות דאע"ש במרחב אפגניסטן-פקיסטן מתבטאת גם בפרסומים רשמיים של הטאליבאן. כך לדוגמה ב-13 ביוני פרסם דובר הטאליבאן ד'ביחאללה מג'אהד הודעה ובה התייחסות לנוכחות דאע"ש במרחב, הגם שניסה לצמצם את השפעתו בפועל. לדבריו, דאע"ש אינו מהווה איום ומדובר במספר מצומצם של תומכים הנמצאים בצפון-מזרח המדינה. לפי ההודעה "המג'אהדין של האמירות האסלאמית והאומה האפגנית התנגדו בחוזקה לדאע"ש וטיהרו חלקים רבים של המדינה מהרשעות הזו". בהודעתו טען מג'אהד כי ארצות הברית מונעת מטאליבאן לפגוע בדאע"ש ובמקום זה פוגעת בטאליבאן, ובכך מאפשרת לדאע"ש להתבסס באפגניסטן.³²

באשר למחוז הודו, נראה כי מדובר במיתוג מחדש של קבוצה שקיימת מסוף 2014, אך לא הוכרה קודם כמחוז רשמי. באוקטובר 2014 פורסמו מספר סרטוני וידאו מטעם נאמני דאע"ש בקשמיר שהתאגדו תחת השם "אנצאר אל-תוחיד פי בלאד אל-הנד" (תומכי ייחוד האל בהודו). נראה כי בהמשך שונה שם הקבוצה ל"ג'נוד אל-ח'לאפה" (חיילי הח'ליפות). יש לשער שמתוך קבוצה זו צמח "מחוז הודו", שהודעה ראשונה מטעמו פורסמה בערוצי טלגרם של דאע"ש ב-10 במאי השנה ובה דווח על נטילת אחריות למתקפה שבוצעה באותו היום נגד כוחות הצבא ההודי בקשמיר.

כמו במקרה של מרחב אפגניסטן-פקיסטן, מנסים נאמני דאע"ש להתחרות בארגוני טרור אחרים הפועלים בקשמיר, כגון אנצאר ע'זות אל-הנד המזוהה עם אל-קאעדה וארגון חזב אל-מג'אהדין (מפלגת לוחמי הקודש) הוותיק – המחזיק בקשרים עם מנגנוני הביטחון הפקיסטניים וחותר לסיפוח קשמיר לפקיסטן – ולהטיל בהם דופי. ב-4 ביוני, לדוגמה, פורסם באחד מערוצי הטלגרם המזוהים עם מחוז הודו תמונה ובה נראה דגל דאע"ש לצד סמל חזב אל-מג'אהדין (קוראן המונח על גבי שני רובים מלוכסנים), שכלפיו הופנו האשמות שתכליתן לערער על הטענה לפיה חזב אל-מג'אהדין נלחם בשם ולמען האסלאם. בתמונה נטען כי דאע"ש הוא היחיד שמשקף נאמנה את שאיפות המוסלמים בקשמיר, נלחם בכדי ליישם

את השריעה, נשען על אללה בלבד, דוחה את הרודנים המשוקצים ונלחם בהם, ויוצא לג'יהאד נגד כל כופר. זאת בשעה שארגון חזב אל-מג'אהדין מחזיק באידיאולוגיה לאומית המוגדרת כ"כפירה" משום שהיא מחלקת את העולם לפי מדינות לאום, תפיסה מודרנית המנוגדת לעמדה הסלפית-ג'יהאדיסטית "השוברת את הגבולות" (כסר אל-חדוד) ולפיה יש להשליט בכוח את האסלאם על תבל ומלואה, שכן המזרח והמערב נתונים לאללה בלבד (קוראן 2: 115). חזב אל-מג'אהדין מואשמת גם בהסתיעות בארגונים בין-לאומיים כדוגמת האו"ם, בשיתוף פעולה עם המשטר הפקיסטני, ובהבעת נאמנות לכל משרכ (עובד אלילים) ו-³³ מרתד.

התמונה פורסמה בערוץ הטלגרם Al-Qasas המזוהה עם מחוז הודו, ובה האשמות המופנות לארגון חזב אל-מג'אהדין

נראה כי למרות התבוסות שנוחל דאע"ש בשנים האחרונות הוא ממשיך לעמול על הרחבת פעילותו למקומות נוספים מחוץ למזרח התיכון ובמיוחד למרחבים מעורערים מבחינה ביטחונית וחברתית-פוליטית. בכך מנסה הארגון לטשטש את התבוסה בסוריה ועיראק ולהמשיך להדהד את עוצמת רעיון הח'ליפות והג'יהאד הנמשך ללא הפסקה. דאע"ש ממשיך במאבקיו הצבאיים נגד אויביו הכוללים הן כוחות מדינתיים והן ארגוני טרור מתחרים, ולא זונח לרגע את השקעתו המסורתית המרובה בזירה התודעתית כמי שמתיימר להוביל את מלחמת הקודש חסרת הפשרות והאותנטית ביותר כנגד כוחות הכפירה. הישרדות דאע"ש והתפשטותו, הגם שהיא מבוססת לעתים על מיתוג מחדש של קבוצות קיימות, מצריכה הערכות מחודשת לקראת המשך

המאבק בו. שכן דאע"ש הופך לפחות ריכוזי מבחינה מבנית ביחס לצורה המעין-מדינתית שטיפח בלבנט עד חיסולה הפיזי של "מדינתו" שם. מבחינה זו הופך המאבק בו גם ליותר מסובך ותלוי הקשר מקומי בטריטוריה עצומה ומגוונת מאוד מכל בחינה חברתית ופוליטית.

¹ #السيسي_قتل_مرسي ; #محمد_مرسي ; #مرسي_مات ; #محمد_مرسي_في_ذمة_الله ; ¹ #محمد_مرسي_شهيدا ; #مرسي_شهيد_الإرادة_الشعبية

² [@Egypt.President.Morsi](#), Facebook.com, 17-21 June 2019; [@Hos_Shaker](#), Twitter.com, 18 June 2019; [@abdallah.m.morsy](#), Facebook.com, 23 June 2019.

³ [@mosa_abumarzook](#), Twitter.com, 17 June 2019.

⁴ [@OncuNesilDer](#), Twitter.com, 18 June 2019; [@AR_Dakhil](#), Twitter.com, 19 June 2019;

⁵ [@RizwanSajid8](#), Twitter, 18 June 2019; [@UCCv1Pd24oPErw5S7zJWltnQ](#), Youtube.com, 22 June 2019.

⁶ [@MBMediaCenter](#), Facebook.com, 17 June 2019 ; #قتلوه_قتلهم_الله. בהקשר הזה יש לציין את תגובתה של איאת עראבי, מצריה המתגוררת בקטר ומחזיקה בחשבון פייסבוק שלו למעלה ממיליון עוקבים, אשר הביעה מורת רוח מתגובת האח"מ למות מורסי והאשימה אותם בחוסר רצון למנוף את האירוע להצתת הפגנות המוניות במצרים, אלא בהרגעת הרוחות. ראה : [@AyatOrabi55](#), Facebook.com, 24 June 2019

⁷ [@youssef_hussenm](#), Twitter.com, 20 June 2019.

⁸ [@usmi_sargodhian](#), Twitter.com, 18 June 2019.

⁹ #محمد_مرسي_شهيدا – קרוב ל-2 מיליון צפיות ב-21 ביוני 2019 ; #مرسي – למעלה מ-12 מיליון צפיות ב-24 ביוני

¹⁰ [@WagdyGhoneim1](#), Facebook.com, 18 June 2019 ; 2019

¹¹ [@abdallah.m.morsy](#), Facebook.com, 23 June 2019.

¹² [@YZaatreh](#), Twitter.com, 18 June 2019.

¹³ [@safeldiyn](#), Twitter.com, 22 June 2019.

¹⁴ [@jassimsalman](#), Twitter.com, 17 June 2019.

¹⁵ [@drassagheer](#), Twitter.com, 17 June 2019.

¹⁶ [@yaktay](#), Twitter.com, 18-21 June 2019.

¹⁷ [@Kamal.Khateb48](#), Facebook.com, 18 June 2019.

¹⁸ [@haythamabokhal1](#), Twitter.com, 19 June 2019.

¹⁹ [@AlaaAswany](#), Twitter.com. 18 June 2019.

²⁰ [@Thwra2day](#), Twitter.com, 19 June 2019.

²¹ [@RevSoc.me](#), Facebook.com, 19 June 2019.

²² [@Sam02871879](#), Twitter, 19 June 2019.

²³ [@haythamabokhal1](#), Twitter, 19 June 2019.

²⁴ [@khalidej](#), Facebook.com, 18 June 2019.

²⁵ #السيسي_هو_الرئيس ; #محمد_مرسي_عميل

²⁶ #اردوغان_ينبح

²⁷ Katherine Bauer (editor), "Beyond Syria and Iraq: Examining Islamic State Provinces", *The Washington Institute for Near East Policy*, November 2016. Available at:

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/beyond-syria-and-iraq-examining-islamic-state-provinces>

-
- "New Video of ISIS Leader Abu Bakr al-Baghdadi for the First Time Since 2014", *The Meir* ²⁶
Amit Intelligence and Terrorism Information Center, 6 May 2019. Available at:
<https://www.terrorism-info.org.il/en/new-video-isis-leader-abu-bakr-al-baghdadi-first-time-since-2014/>
- Jason Burke, "Isis Claims Sub-Saharan Attacks in a Sign of African Ambitions", *The Guardian*, ²⁷
 6 June 2019. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/06/isis-claims-sub-saharan-attacks-sign-africa-ambitions-islamic-extremist>
- Smadar Shaul and Yoram Schweitzer, "The Islamic State and its Intentions for Africa", *The* ²⁸
Institute for National Security Studies, 2015, pp. 211-217. Available at:
<https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/The%20Islamic%20State%20and%20its%20Intentions%20for%20Africa%20%20Smadar%20Shaul%20and%20Yoram%20Schweitzer.pdf>
- "New Video of ISIS Leader Abu Bakr al-Baghdadi for the First Time Since 2014", *The Meir* ²⁹
Amit Intelligence and Terrorism Information Center, May 6, 2019; Héni Nsaibia, "Jihadist Groups in the Sahel Region Formalize Merger", *Mena Stream*, April 17, 2017. Available at:
<http://menastream.com/jihadist-groups-sahel-region-formalize-merger/>
- Amira Jadoon, "Allied and Lethal: Islamic State Khorasan's Network and Organizational ³⁰
 Capacity in Afghanistan and Pakistan", *Combating Terrorism Center*, 3 December 2018.
 Available at: <https://ctc.usma.edu/allied-lethal-islamic-state-khorasans-network-organizational-capacity-afghanistan-pakistan/>
- Kathy Gannon, "Islamic State Expands Reach in Afghanistan, Threatening West", *ABC News*, ³¹
 10 June 2019. Available at: <https://abcnews.go.com/International/wireStory/islamic-state-expands-reach-afghanistan-threatening-west-63599425>
- ההודעה פורסמה בחשבון הטוויטר והטלגרם של ד"ר ביחאללה מג'אדה, כמו גם באתר הרשמי של טאליבאן ³²
 באנגלית. ראו: Zabihullah Mujahid, "Claims of American General Regarding Threat of Daesh in Afghanistan are Baseless", *Alemarahqnglish.com*, June 13, 2019. Available at:
<https://alemarahenglish.com/?p=46846>. Last accessed 14 June 2019.
- ³³התמונה פורסמה בערוץ הטלגרם Al-Qasas ב-4 ביוני 2019. אין לערוץ קישור לשיתוף.